Skattelitteratur

Beskattning av arv och gåva av professor Göran Englund, P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm 1978, 230 sidor och häftad. Pris ca 57 kr. 3:e upplagan.

Den 3:e upplagan av Englunds lärobok i arvs- och gåvobeskattning har nu kommit ut. De tidigare upplagorna har jag anmält i denna tidskrift (1973 s. 275 ff, 1975 s. 253 ff, jfr även 1975 s. 342 med Englunds egna synpunkter). Boken är välskriven och Englund presenterar centrala frågeställningar genomgående på ett pedagogiskt sätt. Även de senaste ändringarna på arvs- och gåvoskattens område har Englund kunnat beakta. I boken finns alltså en redogörelse för de nya regler för beskattningen av förmögenhet som nedlagts i familjeföretag och som trädde i kraft den 1 januari 1978.

Jag skall i denna anmälan bara ta upp några smärre frågor på gåvoskattesidan.

Englund hävdar (s. 162) beträffande gåvoavsikten att det stundom är väsentligt att avgöra mot vem denna kan anses riktad. Detta är i och för sig riktigt. Som exempel anger Englund att en givare ger dels 100 000 kr till en viss person och dels 100 000 kr till ett av samme person helägt aktiebolag. Den senare gåvan berikar direkt aktiebolaget men indirekt även aktieägaren. Jag tror inte att domstolarna i ett sådant fall utan vidare skulle vara beredda att följa Englunds linje och beskatta aktieägaren för båda gåvorna.

Med anledning av Englunds synpunkter på arvsavstående (s. 163) skulle jag vilja göra ett förtydligande. Ett arvsavstående torde civilrättsligt vara att se som en gåva. Den som gör ett avstående lär exvis riskera att bli utsatt för vederlagsanspråk enligt giftermålsbalken. Likaså torde ett avstående kunna återvinnas i den avståendes konkurs. I situationer av nu nämnt slag blir avståndet att behandla enligt de regler som gäller för gåva. En annan sak är att HD ansett att ett avstående — om vissa förutsättningar är uppfyllda — skall beaktas vid arvsbeskattningen.

Genom lagstiftning år 1973 begränsades avdragsrätten för frivilliga periodiska understöd samtidigt som gåvoskattereglerna samordnades med inkomstbeskattningen. De nya reglerna innebar att avdrag för sådana understöd skulle få medges med högst 5 000 kr per år — om ett större understöd lämnades skulle den överskjutande delen gåvobeskattas. I den mån ett understöd skulle inkomstbeskattas hos mottagaren skulle alltså gåvoskatten få vika. För undvikande av missförstånd framhölls i propositionen (prop. 1973: 181 s. 56) att gåvoskatt självfallet bara skulle tas ut i den mån en gåva

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:00

var för handen. Utbetalningar för att fullgöra den underhållsskyldighet som följer av t ex föräldrabalken utgör inte gåva framhöll departementschefen. Sådana understöd skall således inte gåvobeskattas trots att de inte inkomstbeskattas hos mottagaren. Englund ifrågasätter (s. 166—167) om inte departementschefsuttalandet skulle kunna tolkas så att en gåvobeskattning kunde aktualiseras även för föräldrars periodiska understöd till exvis studerande barn. Ett skäl härför skulle då vara att barn — där föräldrarna vägrar att frivilligt lämna understöd till fortsatta studier — enligt rättspraxis knappast kan påräkna understöd i någon större omfattning. Enligt min mening saknar Englunds farhågor fog. Om en förälder åtar sig att finansiera ett barns utbildning torde det allmänna inte med någon större framgång kunna hävda att skattepliktig gåva föreligger. Jag vill här också nämna att den underhållsskyldighet som åvilar föräldrar enligt föräldrabalken 7:1 är subsidiär, dvs inträder först om ett barn saknar egna tillgångar. Såvitt bekant har det inte gjorts gällande att föräldrar måste först ta barnets tillgångar i anspråk för att undvika gåvoskattebekymmer vid fullgörande av underhållsskyldigheten. Det står föräldrarna fritt att med egna inkomster sörja för barnets uppehälle. Klart är å andra sidan att man kan tänka sig extrema fall där det inte är fråga om understöd utan om en gåvoskattepliktig kapitalöverföring. Det är emellertid ett problem som fanns redan före 1973 års lagstiftning.

Som jag inledningsvis nämnde är Englunds bok pedagogiskt sett mycket bra. Inte bara de studerande kan antas ha stort utbyte av den utan även praktiskt verksamma jurister. Englunds framställning omfattar över huvud taget en mycket god och i flera hänseenden nog så ingående analys av arvs- och gåvoskattemysterier.

Per Anclow

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:00